

Tadqiqot UZ

ЎЗБЕКИСТОН
ОЛИМЛАРИ ВА
ЁШЛАРИНИНГ
ИННОВАЦИОН
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ТАДҚИҚОТЛАРИ
МАВЗУСИДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ

2021

- » Хуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидағи изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

CONFERENCES.UZ

31 AVGUST
№31

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 31-КҮП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ
9-ҚИСМ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
31-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ-9**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN
31-MULTIDISCIPLINARY ONLINE DISTANCE
CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND PRACTICAL
RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART-9**

ТОШКЕНТ-2021

УУК 001 (062)
КБК 72я43

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" [Тошкент; 2021]

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" мавзусидаги республика 31-күп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 31 август 2021 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2021. - 19 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн конференция 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишиланган.

Ушбу Республика илмий конференцияси таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илфор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳлил қилинган конференцияси.

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1.Хуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б.,ю.ф.н. Юсувалиева Раҳима (Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2.Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна(Фаргона давлат университети)

3.Тарих саҳифаларидағи изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4.Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган мухандислик-қурилиш институти)

5.Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шохида Юсуповна (Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети)

6.Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна(Андижон давлат университети)

7.Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш худудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Раҳматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Воҳидова Меҳри Ҳасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят ҳалқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброҳимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобоҳонов Олтибод Рахмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариеv Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Мусиқа ва ҳаёт

Доцент Чариеv Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманганд мухандислик-курилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманганд мухандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.Ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаҳхоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўқтам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулdir.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

**ИҚТИСОДИЁТДА ИННОВАЦИЯЛАРНИНГ
ТУТГАН ЎРНИ**

1. Nurmatov Azamat Akramovich

INSON RESURSLARINI BOSHQARISH - KICHIK BIZNES SUBYEKTTLARI
ISHCHILARINING MOTIVATSIYASI..... 7

2. G'olibjon Quvvatov Baxtiyor o'g'li

KORXONA ISTIQBOLIDA MOLIYAVIY RESURSLARINI BOSHQARISH
MEXANIZMINING O'RNI..... 9

3. Sharipova Saodat Ubaydullayevna

TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUV..... 12

4. Mo'minov Abdurahmon Abduqodir o'g'li

INNOVATSION KLASTERLAR VA ULARNING IQTISODIYOTDAGI AHAMIYATI..... 15

5. D.T.Xudayberganov, J.X.Musayev

TURIZM KONSEPSIYASINING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI..... 17

ИҚТИСОДИЁТДА ИННОВАЦИЯЛАРНИНГ ТУТГАН ЎРНИ

**INSON RESURSLARINI BOSHQARISH - KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI
ISHCHILARINING MOTIVATSIYASI**

Nurmatov Azamat Akramovich
TEAM University, akademik
azamat.nurmatov.1990@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu tezisda kichik biznes subyektlarida motivatsiyaning ahamiyati, zarurati va turlari asoslangan. Olib borilgan tadqiqot natijasida tadbirkorlar xodimlarni tanlash siyosati bilan birga ularni motivatsiyalashga boshqaruvning asosiy funksiyasi sifatida qarashi kerakligi tavsiya sifatida berilgan.

Kalit so'zlar: motivatsiya, rag'batlantirish, ish haqi, moddiy va moddiy bo'limgan motivatsiya, kichik biznes subyekti.

Zamonaviy davrda motivatsiya tushunchasi faqat yirik korxonalar uchun emas, balki kichik biznes subyektlari uchun juda muhim, chunki xodimlarni rag'batlantirish tashkilotning raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi, ularning tashkilot oldidagi vazifalarini muvaffaqiyatlil bajarishga imkon beradi.

Motivatsiya-bu ixtiyoriy, maqsadga yo'naltirilgan faoliyatda turtki, yo'nalish va tirishqoqlikni keltirib chiqaradigan psixologik jarayon [1]. Biroq, K. Bartol va K. Martin motivatsiyani xulq-atvorni rag'batlantiruvchi, xulq-atvor yo'nalishini ta'minlovchi va saqlab qolish tendentsiyasi bilan bog'laydi [2]. Boshqacha qilib aytganda, odamlar yetarlicha rag'batlantirilishi, maqsadga erishish uchun aniq yo'naltirilgan bo'lishi va o'z maqsadini amalga oshirish uchun o'z kuchini uzoq vaqt sarflashga tayyor bo'lishi kerak [3]. Ushbu jihatidan kichik bines subyektlaridagi xodimlar yirik biznes subyektlaridan farq qilmaydi va ular muvaffaqiyatlil hamda samarali faoliyati uchun tashkilotdan o'z ichki motivlaridan kelib chiqqan holda, ma'lum turtki yoki tan olinishni kutadi.

Xodimlarning samarali ishslashini rag'batlantirish o'ziga xosliklarga ega. Jumladan:

- rag'batlantirishning murakkabligi;
- rag'batlantiruvchi ta'sirlarning farqlanishi va kafolati;
- rag'batlantirishning adolatli bo'lishi;
- jamoatchilik oldidagi shaffofligi;
- bajarish samaradorligi va moslashuvchanligi;
- imkoniyatlar tengligini ta'minlash;
- bosqichma -bosqich o'zgartirish [4].

An'anaga ko'ra, moddiy va moddiy bo'limgan motivatsiya farqlanadi. Naqd to'lovlar bo'yicha moddiy rag'batlantirish shakllantiriladi. Tashkilotda ishlatiladigan ish haqi tizimi uchta elementdan iborat - bu asosiy ish haqi (asosiy ish haqi, pul mukofotining doimiy qismi), qo'shimcha to'lov (rag'batlantiruvchi to'lovlar, bonuslar, pul mukofotining o'zgaruvchan qismi) va ijtimoiy nafaqlar yoki imtiyozlar.

Asosiy ish haqi - bu xodimga tashkilotdagi ishi uchun kafolatlangan kompensatsiya, ya'ni ish tavsifi yoki korporativ standartlarda nazarda tutilgan miqdorda va sifatdagi o'z ish joyidagi xizmat vazifalarini bajarganligi uchun to'lanadigan haq. Asosiy ish haqi uzoq vaqt davomida doimiy bo'lib qoladi va xodimning hozirgi ishiga bevosita bog'liq bo'lmaydi. Bonuslar yoki rag'batlantirish (pul kompensatsiyasining o'zgaruvchan qismi) odatda xodimlarning ishi uchun mukofotlar bilan bog'liq. Bunga komissiya to'lovlar, rejani bajarish bonuslari, foydani taqsimlash kiradi.

Ish haqi miqdorining o'zgaruvchan qismini tashkil etadigan hamma narsa xodimlarning ishini hisobga olish uchun ishlatiladi, bu pul mukofoti darajasini kompaniyaning, bo'linmaning yoki xodimning umumiy ko'rsatkichlari bilan bog'laydi. Ijtimoiy to'lovlar - bu ishning miqdori va sifatiga bog'liq bo'limgan ish haqi, xodimlarning ma'lum bir tashkilotda yoki korxonada ishlaganligi uchun

oladigan haqi. Bu imtiyozlarga tibbiy sug'urta, ta'til to'lovi, bepul ovqatlanish, yo'l haqini to'lash va qonun bilan belgilangan yoki ushbu tashkilotga xos bo'lgan boshqa ijtimoiy imtiyozlar kiradi. Nomoddiy motivatsiya tizimi kichik korxonalarda mehnat samaradorligini rag'batlantirish uchun qo'llaniladigan pul shaklida bo'lmanan xarakterdagi tashqi rag'batlar majmuuni kiradi. Moddiy bo'lmanan rag'batlantirish usullari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- xodimlar martabasining o'sishi;
- moslashuvchan ish vaqtisi;
- kompaniya xodimlari uchun ta'tilni rejalashtirishdagi ustuvorlik;
- kadrlarning muntazam "gorizontal" aylanishi;
- u amalga oshirgan loyihada xodimning ismini tilga olish;
- samarali ish uchun og'zaki yoki yozma minnatdorchilik;
- xodimlar o'rtaida diplomlar bilan taqdirlangan professional musobaqalar o'tkazish;
- mijozlarning tavsiya maktublarini kompaniyaning maxsus axborot stendiga joylashtirish, u yerda barcha xodimlar ularni ko'rish imkoniyatiga ega;
- xodimlar uchun korporativ tadbirlarni o'tkazish.

Moddiy va moddiy bo'lmanan rag'batlantirish usullaridan foydalanish xodimlarning motivatsiyasini oshirishga qaratilgan.

Shunday qilib, kichik biznes tashkilotlarining eng samarali faoliyati uchun ichki va tashqi muhitning qulay omillari, kuchli motivatsiyali hamfikr odamlar guruhidan iborat inson resurlari talab etiladi. Bozor imkoniyatlarini va talablarini yaxshi anglab yetgan tadbirkorlar xodimlarni tanlash siyosati bilan birga ularni motivatsiyalashga boshqaruvning asosiy funksiyasi sifatida qaraydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Поварич И.П., Слинкова О.К. Методика и опыт социологического исследования удовлетворенности трудом работников предприятий// Ползуновский вестник. 2006. № 3-1. С.221-224.
2. Islam, R. and Ismail, A. Z. Hj. (2008), "Employee motivation: a Malaysian perspective", International Journal of Commerce, p. 344.
3. Slinkova, O.K. and Skachkov, R.A. (2005), "Analysis of scientific approaches to determining the essence of goal-setting and its role in the management process", Bulletin of the Ural State University, 2005, 3 (59), pp. 65-72.
4. https://bstudy.net/897560/ekonomika/motivatsiya_sotrudnikov_predpriyatiyah_malogosrednego_biznesa

KORXONA ISTIQBOLIDA MOLIYAVIY RESURSLARINI BOSHQARISH MEXANIZMINING O'RNI

G'olibjon Quvvatov Baxtiyor o'g'li,
Qo'qon universiteti dotsenti, PhD
Телефон: +99897 325 4274
quvvatovg@bk.ru

Annotatsiya: Maqlada sanoat kompleksining moliyaviy resurslarini boshqarish mexanizmining ishi ko'rib chiqiladi. Uning ishining asosiy mexanizmlari, buning natijasida korxonaning qulay rivojlanishi, uning barqarorligi va moliyaviy barqarorligi mavjud.

Kalit so'zlar: Moliya, moliyaviy mexanizm, moliyaviy resurslar, moliyalashtirish manbalari.

Har qanday jamiyatda davlat o'z vazifalarini bajarishda, shuningdek maqsadlariga erishishda moliyadan foydalanadi. Jamiyat maqsadlariga erishishda moliyaviy siyosat muhim rol o'ynaydi. Moliyaviy siyosat - bu davlat tomonidan moliyaviy resurslarni jalg qilish, jamlash, taqsimlash va ulardan foydalanish bo'yicha chora -tadbirlarni amalga oshirishda muhim ro'l o'ynaydi.

Xo'jalik yurituvchi subyektlar moliyaviy resurslarini boshqarishga adekvat yondashuvlar zarur. Buning uchun xo'jalik yurituvchi subyektning moliyaviy -iqtisodiy barqarorligini yaxshilashning yangi usullarini topish, uchun korxona darajasida keng qamrovli tadqiqotlar o'tkazish zarur.

Moliyaviy resurslar - bu korxonaning ixtiyoridagi pul mablag'lari va ishlab chiqarishni kengaytirish, xodimlarning moliyaviy majburiyatlari va iqtisodiy rag'batlantirishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan xarajatlarni amalga oshirish uchun zarurdir. [1].

Moliyaviy resurslarni shakllantirish ham o'z, ham qarz mablag'lari manbalari yordamida amalga oshiriladi. Moliyaviy resurslarning manbalari - bu ishlab chiqarish va ijtimoiy rivojlanish uchun zarur bo'lgan pul xarajatlari va chegirmalarni amalga oshirishga yo'naltirilgan korxonaning yoki boshqa xo'jalik yurituvchi subektning ma'lum bir davrdagi barcha pul daromadlari va tushumlari hisoblanadi.

Korxonaning moliyaviy resurslariga asosiy va aylanma mablag'lar kiradi. Moliyaviy resurslarning shakllanishining asosiy manbai foyda hisoblanadi.

Xo'jalik yurituvchi sub'yeqtarning moliyaviy resurslarini boshqarish mexanizmining asosi, ixtiyorida bo'lgan va ijtimoiy ehtiyojlarni qondirishga mo'ljallangan moliyaviy resurslarni shakllantirishdir.

Korxonalarining moliyaviy mexanizmi - bu korxonani zarur mablag' bilan ta'minlaydigan, barqarorlik va likvidlikning normal darajasiga erishadigan, iqtisodiy jihatdan samarali ishlashini ta'minlaydigan va foydani maksimal darajada oshiradigan shakllar va usullar majmui - moliyaviy boshqaruva tizimi hisoblanadi.

Moliyaviy mexanizm usullaridan biri - moliyaviy tahlil bo'lib, uni takomillashtirish korxona byudjetining xarajatlardan qismini qisqartirish va daromad qismini ko'paytirish imkonini beradi.

Korxonani muvaffaqiyatli boshqarishning muhim shartlaridan biri uning moliyaviy holatini tahlil qilishdir. Korxonaning moliyaviy holati uning moliyaviy resurslarini shakllantirish va ulardan foydalanish jarayonini aks ettiruvchi ko'rsatkichlar bilan tavsiflanadi.

Mulkdorlar kapitalning rentabelligini oshirish va kompaniyaning barqarorligini ta'minlash uchun moliyaviy hisobotlarni ko'rib chiqadilar. Kreditorlar va investorlar omonatlar va kreditlar bo'yicha tavakkalchiliklarni kamaytirish uchun moliyaviy hisobotlarni ko'rib chiqadilar.

Tahlil subyektlari to'g'ridan-to'g'ri va bilvosita korxona ma'lumotlaridan foydalanuvchilarning faoliyatidan manfaatdor.

Foydalanuvchilarning birinchi guruhiga quyidagilar kiradi:

- kompaniya mablag'lari egalari, shu jumladan aksiyadorlar;
- kreditorlar va investorlar;
- etkazib beruvchilar;
- mijozlar (xaridorlar);
- soliq organlari; kompaniya xodimlari;
- korxona rahbarlari. [4]

Va har bir tahlil predmeti o'z qiziqishlaridan kelib chiqqan holda ma'lumotlarni tekshiradi. Ikkinchchi guruh moliyaviy tahlil subyektlari:

- auditorlik korxonalar;
- maslahatchilar;
- almashish;
- advokatlar;
- kasaba uyushmalari;
- matbuot va boshqalar [5]

Moliyaviy holatni tahlil qilishning asosiy funksiyalari:

- tahlil qilinayotgan obyektning moliyaviy holatini xolis baholash;
- erishilgan holatning omillari va sabablarini aniqlash;
- moliyaviy boshqaruv qarorlarini tayyorlash va asoslash;
- moliyaviy holatni yaxshilash va barcha tadbirkorlik faoliyatini samaradorligini oshirish uchun zaxiralarni aniqlash va safarbar etish.

Moliyaviy holat tahlili - bu bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lган ikkita bo'limdan iborat bo'lган firmaning iqtisodiy faoliyatini to'liq tahlil qilishning bir qismi.

1. Moliyaviy tahlil;
2. Ishlab chiqarishni boshqarish tahlili.

Tahlilning moliyaviy va boshqaruv tahliliga bo'linishi amalda butun korxona buxgalteriya hisobining moliyaviy hisob va boshqaruv hisobiga bo'linishi bilan bog'liq. Bu ham tahlilni tashqi va ichki bo'linishiga olib keladi. Korxonaning o'zi tahlilning bunday bo'linishi shartli, chunki ichki tahlilni tashqi tahlilning davomi sifatida ko'rish mumkin va aksincha. [2]

Moliyaviy tahlilning asosiy maqsadi - korxonaning moliyaviy ahvoli, uning foydasi va zarari, aktivlar va passivlar tarkibidagi o'zgarishlar, qarzdorlar bilan hisob -kitoblar to'g'risida obyektiv va aniq tasavvur beradigan yetarlicha ma'lumotli parametrlarni olish. kreditorlar. Bunday holda, tahlilchi ham korxonaning hozirgi moliyaviy holati, ham uning yaqin yoki uzoq kelajakdagi prognozi, ya'ni moliyaviy holatning kutilayotgan parametrlari bilan qiziqishi mumkin.

Moliyaviy mexanizm korxonalar tomonidan yuqori yakuniy natijalarga erishishga, barcha rejalarни, shuningdek moddiy, mehnat va moliyaviy resurslarni muvozanatlashirishga, korxonalar va davlat mablag'laridan oqilona foydalanishga qaratilgan.

Ilmiy -texnik taraqqiyotni tezlashtirishda moliyaviy mexanizmning roli katta. Bular har xil rag'batlantirishlar, olingen qo'shimcha foydani hisobga olgan holda bonuslar, bu foyda bo'yicha byudjetga to'lovlar bo'yicha imtiyozlar, shuningdek, aylanma soliq, korxonalarda maxsus pul jamg'armalarini yaratish va takomillashtirish. Bu masalada kredit va narxlар muhim rol o'ynaydi.

Shunday qilib, sanoat kompleksining moliyaviy resurslarini boshqarish mexanizmi korxonaning moliyaviy barqarorligida muhim rol o'ynaydi. Bu korxona maqsadiga erishishga to'liq hissa qo'shadigan shakllar, usullarni ishlab chiqishni talab qiladi.

To'lanmaslik va bankrotlikka olib keladigan xatarlarni minimallashtirish uchun boshqaruvning samarali mexanizmini saqlab qolish muhimdir. Shuningdek, uning samarali faoliyat ko'rsatishi uchun sanoat korxonalarining mablag'larini taqsimlash va ulardan foydalanishni aniq tartibga solish zarur. [6]

Korxonaning farovon moliyaviy holati uning uzuksiz va samarali ishlashining muhim shartidir. Bunga erishish uchun subyektning doimiy to'lov qobiliyatini, balansining yuqori likvidlilagini, moliyaviy mustaqilligini va yuqori iqtisodiy ko'rsatkichlarini ta'minlash kerak. Korxonani samarali boshqarish uchun maksimal foya olish uchun qisqa vaqt ichida ham, uzoq muddatli istiqbolda ham barcha dastaklar va yuqorida ko'rsatilgan usullarni birgalikda ishlatish kerak.

Zamonaviy moliyaviy mexanizmlar aylanma mablag'larni minimallashtirishga, kompaniyaning bozor xatti-harakatlari strategiyasini tanlashga, bo'limlar o'rtasida moliyaviy javobgarlikni teng taqsimlashga, qimmatli qog'ozlar, kreditorlik va debitorlik qarzlari bilan bog'liq muammolarning oldini olishga, investitsiyalarning adekvat strategiyasini tuzishga va mumkin bo'lган muammolarni tahlil qilishga yordam beradi. Moliyaviy mexanizmning har bir sohasi va alohida elementlari butunning ajralmas qismi hisoblanadi. Ular o'zaro bog'liq va o'zaro bog'liqdir. Shu bilan birga, sohalar va bo'g'inlar nisbatan mustaqil ishlaydi, bu esa moliyaviy mexanizm tarkibiy qismlarini doimiy ravishda muvofiqlashtirish zaruriyatini keltirib chiqaradi. Moliyaviy mexanizm tarkibiy qismlarining ichki muvofiqlashtirilishi uning samaradorligining muhim shartidir.

XULOSA

Moliyaviy mexanizm korxonaning balki davlatning moliyaviy siyosatini amalga oshirishda alohida o'rин tutadi. Zamonaviy moliyaviy mexanizm nafaqat davlatning iqtisodiy mustaqilligi

uchun haqiqiy moliyaviy asosni yaratish, balki bozor faoliyati va ko'p qirrali iqtisodiyot sharoitida iqtisodiy tartibga solishni ta'minlash uchun mo'ljallangan. Moliyaviy munosabatlarning yangi shakllarining rivojlanishi moliyaviy mexanizmning murakkablashuviga olib keladi.

Yuqoridaqilardan kelib chiqib, shunday xulosa qilish mumkinki, moliyaviy mexanizm - davlat, xo'jalik yurituvchi subyektlar va aholining turli ehtiyojlarini qondirish uchun moliyaviy resurslar mablag'larini shakllantirish va ishlatishning shakl va usullari va dastaklar majmui.

Foydalanimgan adabiyotlar

1. <http://finedstud.ru/bilety-k-ekzamenu-finansy/67-mexanizm-upravleniya-finansami-organizacij.html>
2. http://www.ipages.ru/index.php?ref_item_id=5838&ref_dl=1
3. I.A. Blank. Financial Resources Management, 2011 - Go to the content of the textbook M.: Omega-L, LLC "Elga", 2011. - — 768 c. - Library of financial manager series) - ISBN 978-5-370-01821-3.
4. Petrov N., Oleinikova O., Tasbulatova Sh. et al. Management in Professional Education. Module V: Effective management of financial resources.
5. Broadbent, M., & Cullen, J. (2012). Managing financial resources. Routledge.
6. Ellis, L. W. (1988). What we've learned: Managing financial resources. Research-Technology Management, 31(4), 21-38.

TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUV

Sharipova Saodat Ubaydullayevna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti o'qituvchisi

тел:+998994412320

saodatsharipova1111@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada turizm sohasini rivojlanishi va boshqarilishining xususiyatlari muhokama qilinadi. Turizm sohasini boshqarishning innovatsion yondashuvini shakllantirishning asosiy omillari va shartlari tahlili.

Kalit so'zlar: innovatsiya, turizm, menejment, xizmat.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev tashabbusi bilan mamlakatda turizmni milliy iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biri sifatida rivojlanishiga, uni barqaror rivojlanish, tuzilmaviy o'zgartirishlar va iqtisodiyotni diversifikatsiyalashning qudratli vositasiga aylantirishga yo'naltirilgan kompleks chora-tadbirlar izchil amalga oshirilmoqda.

Turizm sohasining yaratiladigan yalpi ichki mahsulotdagi, mahalliy budjetlar daromadlaridagi, bandlikni ta'minlash, aholining turmush darajasi va sifatini oshirishdagi hissasini oshirish bo'yicha faol ishlar olib borilyapdi. Xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlar oqimida xususiy tursanoat sektorini jadal rivojlanish bo'yicha qulay shart-sharoitlar shakllantirilmoqda, jamoat tashkilotlari, kichik va o'rta biznes vakillaridan chiqayotgan tashabbuslar faol rag'batlantirilmoqda.

Bugungi kunda shiddat bilan rivojlanayotgan turizm sanoati turistik mahsulotlar va xizmatlar sohasini takomillashtirishning ustuvor yo'nalishlarini yanada chuqurlashtirishga, raqobat kurashida o'z pozitsiyalarini yaxshilash uchun zamonaviy innovatsion yechimlarni joriy etishga qaratilgan.

Turizm sohasida innovatsiyalarni joriy etishga xorijiy mualliflar V.S.Novikov, A.Yu.Kartashaeva, A.D.Makarov, S.V.Serbiya, I.Ansoff, J.L.Gibson, D.M.Ivantsevich, P.F.Drucker, B.Karloff, M.Robson, F.Ullah va boshqalar o'z tadqiqotlarida e'tabor qaratganlar. Mualliflar yozishchicha, turizm sohasini boshqarishning innovatsion yondashuvi davlat tomonidan innovatsiyalarni ishlab chiqish va joriy etish, yangi bilim va texnologiyalardan foydalanish uchun qulay sharoit yaratish orqali amalga oshirilishi kerakni aytishgan. [1].

V.S. Novikov turizm sohasidagi innovatsiyalarga quyidagicha ta'rif beradi: harakatlarning majmui, buning natijasida mavjudlari o'zgaradi yoki innovatsiyaning barcha elementlarini o'z ichiga olgan tubdan yangi sayyoqlik mahsuloti yaratiladi (eng yangi axborot texnologiyalaridan foydalanish; ko'rsatilgan xizmatlar sifati, shu jumladan transport xizmatlari, aloqa xizmatlari va boshqalar). boshqa; turizm assotsiatsiyalari va turistik faoliyat bilan shug'ullanadigan boshqa korxonalar tuzish; boshqaruv yondashuvlarining o'zgarishi va boshqalar) [2].

Turizmnинг rivojlanishini rag'batlantirish va potentsialini ro'yogga chiqarish uchun iqtisodiy rivojlanishning zamonaviy tendentsiyalari: innovatsiyalar, globallashuv va barqarorlik sharoitida sohaning kontseptual yondashuvlari va strategik yo'nalishlarini qayta ko'rib chiqish zarur. Ushbu maqolaning maqsadi turizm sohasini rivojlanishda innovatsiyalarning rolini, shuningdek, sohani boshqarishga kompleks yondashuvni amalga oshirishni ta'minlaydigan innovatsion xarakterdagi omillarni ochib berishdir.

Turizm sohasida yuzaga chiqadigan kamchiliklardan biri bu

- boshqarish va rivojlanishning me'yoriy-huquqiy tartibga solinishi nomukammal yoki yo'qligi, turizm infratuzilmasining zaif darajasi (tarixiy yo'llarga kirish yo'llari yo'qligi), madaniy va tabiiy yodgorliklar jihozlanish darajasi, sayyoqlik marshrutlarining markirovkasi xalqaro standartlarga mos kelmasligi, sanatoriy-kurort muassasalarining eskirganligi (asosiy vositalari va boshqalar);

- aniq mavsumiylik (sohilning kurort va rekreatsion yo'nalishining plyajdagagi dam olishga o'zgarishi, mavsumlar oralig'ida turistik xizmatlar bozorida raqobatbardosh taklifning yo'qligi, narxlar darajasi va ko'rsatilayotgan xizmatlar sifati o'rtaisdagi tafovut);

- sohaning tizimli imidj siyosatining yo'qligi (sohani boshqarishda marketingning samarasiz yondashuvi);

- turizm sohasi xizmatlariga davlat buyurtmalarining pasayishi (sanatoriy va kurort muassasalarining bandligining pastligi);

- turizm sohasida ishchilarning malakasi va kasbiy tayyorgarligining pastligi (mavsumiylik tufayli xodimlar almashinuvining yuqori darajasi, xizmat ko'rsatish va xizmat ko'rsatish darajasining pastligi, chet tillarini bilish darajasi pastligi);

- sanoat tahlili va statistik buxgalteriyaning samarasiz usullaridan foydalanish (asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlarni hisoblashda xatolarning yuqori darajasi) va boshqalardir[3].

Turizmnning rivojlanishini rag'batlantirish va potentsialini ro'yobga chiqarish uchun iqtisodiy rivojlanishning zamonaviy tendentsiyalari: innovatsiyalar, global mashhuv va barqarorlik sharoitida sanoatning kontseptual yondashuvlari va strategik yo'nalishlarini qayta ko'rib chiqish zarur.

Innovatsiyaning klassik ta'rifi shuni anglatadiki, innovatsiya (innovatsiya) iqtisodiy, ijtimoiy yoki boshqa ijobiy ta'sirga erishishga imkon beradi. Turizm sanoatini o'z ichiga olgan xizmat ko'rsatish sohasidagi yangiliklarning o'ziga xosligini ta'kidlash kerak:

- yangiliklarning aksariyati patentlashga taalluqli emas, bu yangiliklarning hayot aylanishini sezilarli darajada qisqartiradi;

- amalga oshirish oqibatlarining yuqori noaniqligi;

- innovatsiya samaradorligini baholashdagi qiyinchilik;

- innovatsiyalarni amalga oshirishga kompleks yondashuv zarurligidir.

Turizm sohasining innovatsion rivojlanishida innovatsion faoliyatni moliyalashtirish hajmini oshirish tendentsiyasi bir tomonidan bo'lsa, boshqa tomondan, moliyalashtirish manbalarining tuzilishiga asoslanib, xulosa qilish mumkin, davlat byudjeti va chet el investitsiyalarining ulushi ahamiyatsiz hisoblanadi.

Turizm sohasini rivojlantirishga innovatsion yondashuvning tarkibiy qismlari quyidagilar hisoblanadi:

1. Innovatsion mahsulotlarni joriy etish: bozorda ilgari noma'lum bo'lgan yangi ekskursiyalarni (ekspeditsion, yozgi uy, tadbirli turizm va boshqalarni) ishlab chiqish; sayyohlik faoliyatiga yangi turdag'i resurslarni jalb qilish yoki yangi maqsadli funktsiyaga ega bo'lgan resurslarni yaratish (texnogen, tog'-kon (minalar, konlar, karerlar) va zavod turizmi, marshrut va statsionar turizmda ekzotik ob'ektlarni tanlash); bozorning yangi segmentlarini ishlab chiqish ("uchinchi asr" turizmi, professional guruhlar turizmi va boshqalar); yangi sayyohlik va rekreatsion zonalar (tematik parklar) yaratish;

2. Texnologik yangiliklarni amalga oshirish: turizm xizmatlarini moddiy-texnik qo'llab-quvvatlashning yangi usullarini qo'llash (mehmonxonalarini hisobni nazorat qilish, avtomatik hisob-kitoblarni amalga oshirish imkonini beradigan yopiq video tarmog'i bilan jihozlash); kompyuter (axborot) texnologiyalarini, mehmonxonalar va aviachiptalarini on-layn bron qilish va bron qilish tizimlarini joriy etish (GDS - Global Distribution Systems - Sabre, Amadeus, Galileo, Worldspan); ekologik xizmat ko'rsatish texnologiyalarini joriy etish (energiyani tejash imkonini beruvchi "yashil kalit" texnologiyasidan foydalanish, biologik parchalanishga qodir uy -ro'zg'or buyumlarini sotib olish, suvni tejash maqsadida sochiq va choyshabni har kuni almashtirishdan bosh tortish va h.k.); transport xizmatidagi yangiliklar (mijozlarni kurort hududiga etkazib berish vaqtini qisqartirish, qulaylik darajasini oshirish va transport tariflarini pasaytirish)[4].

3. Boshqaruv yangiliklarini amalga oshirish: innovatsion marketing (bozor sharoitlarini baholash, turistik mahsulotni ishlab chiqishga kontseptual yondashuv, sotish, reklama va imidj kompaniyalarini ongli ravishda ilgari surish); xodimlarni boshqarishning innovatsion usullari (mehnatni me'yorashtirishga moslashuvchan yondashuv, xizmat sifatining o'sishini rag'batlantirish va rag'batlantirish mexanizmini qo'llash); korxonalarning tashkiliy -hududiy tuzilmasini o'zgartirish (turistik klasterlar, uyushmalar, uyushmalar yaratish); innovatsion nazorat usullari; turizm sohasini boshqarishda geoinformatsion yondashuvni joriy etish va boshqalar.

Xulosa qiladigan bo'lsak, turizm sanoatining samarali va barqaror rivojlanishi muammosini hal qilish ko'p jihatdan innovatsion rivojlanish tendentsiyalari va tamoyillarini hisobga olishga bog'liq.

Turizm sohasida yangiliklarni joriy etish zaruriyatini keltirib chiqaradigan muhim omil shundaki, sayyohlik faoliyati nafaqat hududda sayyohlik xizmatlari sektorini shakllantiradi, balki mintaqaning daromad manbai bo'lib, u bilan bog'liq ko'plab sohalarning rivojlanishiga sabab bo'ladi. iqtisod.

Turizm industriyasini rivojlantirishga innovatsion yondashuv mahsulot, texnologiya va boshqaruv yangiliklarini kiritishni o'z ichiga oladi. Shu bilan birga, turizm sohasining rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar va sharoitlarni hisobga olish kerak: iqtisodiy, tartibga soluvchi, ijtimoiy, texnologik.

Foydalinilgan adabiyotlar ro`yxati:

1. Власова Т. И. Инновационное развитие туристской отрасли в современных условиях [Электронный источник] / Т. И. Власова — Режим доступа: <http://www.education-mgu.ru/news5.php>
2. Новиков В. С. Инновации в туризме / В. С. Новиков, М.: ИЦ "Академия", 2007. — С. 129-132, С 78-85.
3. Программа развития и реформирования рекреационного комплекса Автономной Республики Крым на 2012–2013 годы [Электронный источник] – С. 32-36 —Режим доступа: <http://www.crimea.gov.ua/programma-razvitiya-2012-2013>
4. Резниченко Е. Н. Инновации в туристическом бизнесе / Е. Н. Резниченко // Возможности и перспективы туристического бизнеса. Сб. ст. – Симферополь: ООО «НУПЦ «Образовательные технологии», 2004. – С. 19-25.

INNOVATSION KLASTERLAR VA ULARNING IQTISODIYOTDAGI AHAMIYATI

Mo'minov Abdurahmon Abduqodir o'g'li
Toshkentdagi YODJU instituti
talabasi
Telefon: +998(94) 677-22-25
mominov0594@gmail.com

Annotatsiya: Rivojlangan mamlakatalarda Innovatsion klasterlar ajoyib tezlik bilan o'sib kapital, tajriba va iste'dodlarni birlashtirgan holda yangi tarmoqlarni rivojlantirishiga va biznesning yangi usullarini yaratishda katta imkoniyatlar yaratishini ochib beradi. Mazkur maqola innovatsion klasterlarini iqtisodiyotda qanchalik muhim ahamiyatga egaligini ochib beradi.

Kalit so'zlar: Innovatsion klaster, ecotizim, iqtisodiy o'sish, ta'lif muassasalari, texnopark, tajribali kadrlar, paxta to'qimachilik klasterlari, elektron sanoat.

Innovatsion klasterlar bir qator omillar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikka hos "Maxsus ecotizim" bo'lib, ta'lif va ilmiy tadqiqotlar bilan bogliqlik, davlat muassasalarini iqtisodiyot klasterlarini qollab quvvatlashi, moliyalashtiruvchi investorlarni qidrish hamda ko'p millatli kompaniyalarni bu ishga jalg qilish va birgalikda qadriyatlar va manfaatlar uygunligini taminlash, aholi o'rtaida globallashuv darajasini aniqlash va ushbu sohalarni o'zaro bog'lashga xizmat qiladi[1].

Innovatsion klasterlarni yaratishda ta'lif muassasalari, ilmiy tadqiqot muassasalari hamda universitetlar yangi innovatsion va bilimlarga ega mutaxasislarni yaratish va tarqatish markazlari sifatida qollab quvvatlaydi[2]. Kompaniyalarga qimmatli tajribali, hamda malakali ishchilarni taqdim etadi, shuningdek tadbirkorlik faoliyati tashkil etadigan tadbirkorlar manbai hisoblanadi.

Shu jumladan davlat idoralari mamlakat bo'ylab siyosatdan tashqari resurslarni taqdim etish, investitsiyalar va ularni ishga tushirish kabi turli tadbirlar orqali mahalliylashtirilgan klasterlarni rivojlantirishga katta hissa qoshadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki hukumat va davlat idoralari tomonidan qollab quvvatlash turli shakllarga ega bolishi mumkin. Misol uchun, AQSH moliya vazirligi Kremniy vodiysidagi sarmoyaning rivojlanayotgan elektron sanoatning rivojlanishiga yo'naltirib katta yordam berdi. Boshqa hollarda davlat muassasalari mavjud klasterlarning o'sishini rag'batlantirish, infratuzulmalarni rivojlantirish, universitetlarni moliyalashtirish, grantlar va kreditlar berish orqali yoki yangi klasterni joylashtirish uchun geografik hududni o'zgartirish va jihozlash orqali katta faollik ko'satadi[3].

Innovatsion klasterda kam oylik maosh to'laydigan mahalliy korxonalarga nisbatan ko'p millatli kompaniyalarda mahalliy ishchilarni va fillialarni tadqiq qilish, o'qitish hamda rivojlantirish orqali klasterlarning rivojlanishiga katta hissa qo'shami. Ushbu imkoniyatlar kompaniyaning tez vaqtida rivojlanishiga va o'zaro manfaatli natijalarga erishishda vosita sifatida g'oyalar va bilimlarni almashishga yoram beradigan innovatsion modelning paydo bolishida asosiy omil hisoblanadi[4].

Innovatsion klaster tarkibidagi korxonalarda har doim insonlarni yuqoriga intilishga turki bo'ladigan omillar ko'p masalan, ta'lif olishdan, ish bilan bandlikka, ish bilan bandlikdan tadbirkorlikka, tadbirkorlikdan, investorlikka va hokazolarga qadar bir muhitdan ikkinchi muhitga otish orqali o'z malakalarini, tajribasini va bilimlarini yetkazib berib jamiyatni bilimli salohiyatlari insonlarni ko'paytirishda katta omil bolib xizmat qiladi[5].

Yuqoridagi omillar innovatsion klasterning muhim tarkibiy qismlari sifatida qaraladi. Geografik hududlar o'rtaida klasterlarning shakli va rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadigan muhim iqtisodiy, siyosiy, ma'daniy va institutsional farqlar mavjud.

Tadbirkorlik va innovatsiyalarga infrastruktura, ta'lif, ijtimoiy qadriyatlar, huquqiy tizim va boshqalar bilan bog'liq qulay barcha asosiy sharoitlar mavjud bo'lganda ham, innovatsion klasterlarni o'z-o'zidan shakllantirish jarayoniga xalaqit qiluvchi o'ziga xos jihatlar mavjud bo'lishi mumkin. Misol uchun, Germaniyada 1990-lardan oldin hukumatning e'tiborini asosan an'anaviy sektorga yo'naltirigan. Bu banklarga yo'naltirilgan moliyaviy tizim va xavf - xatar past darajadagi madaniyat bilan birgalikda Kremniy vodiysining o'z modelini yaratishga to'sqinlik qildi. Kremniy vodiysiga masofa muhim bo'lib qolsa-da, bu to'siqlarni bartaraf etish uchun ko'plab tadbirlar amalga oshirildi[6].

Shu jumladan shuni ta'kidlab o'tish lozimki O'zbekiston hududida turli soxalarda klasterlar ishlab chiqilgan. Marg'ilonda raqamli innovatsion texnologiyalar markazini ochilishi, Toshkent

innovatsion Pharma parkining ochilishi, Yashnabod tumanida innovatsion texnoparklarini tashkil etilishi, O'zbekiston Respublikasidagi paxta-to'qimachilik klasterlarini takomillashtirish ishlari olib borilmoqda.

Yuqorida sanab otilgan innovatsion klasterlar O'zbekiston Respublikasining iqtisodiy o'sishida o'z natijasini ko'rsatdi va bu olib borilayotgan ishlarni takomillashtirib O'zbekistondagi har bir korxonalar va tashkilotlarda qo'llanilsa iqtisodiyotimiz rivojlangan mamlakatlar qatoridan yuqori o'rnlardan joy olishini ishonch bilan aytishimiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Foydalanilgan adabiyotlar: Engel, Jerome S., "global innovatsion klasterlar: Silikon vodiysi darslari", 2-son, 36-65 betlar.
2. "Xalqlarning raqobat afzalligi", Garvard Business Review, mart-aprel 1990, 83-84 betlar.
3. Porter M. Clusters and the new economics of competition // Harvard Business Review. November-December. 1998.
4. Philip Cooke. "Regional Innovation Systems", Clusters, and the Knowledge Economy". Industrial and Corporate Change, Volume 10, December 2001.
5. Manuel Expósito-Langa , José-Vicente Tomás-Miquel , F. Xavier Molina-Morales. "Innovation in clusters: exploration capacity, networking intensity and external resources". Journal of Organizational Change Management. Fevral, 2015.
6. Stefano Breschi, Franco Malerba. "Clusters, Networks and Innovation". OUP Oxford, dekabr 2005.

TURIZM KONSEPSIYASINING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI

D.T.Xudayberganov

UrDU Turizm va mehmonxona
xo'jaligini boshqarish kafedrasi dotsenti

J.X.Musayev

201-“Menejment: Turizm biznesini
boshqarish” guruhi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada turizm konsepsiyasini amalga oshirishning mintaqaviy xususiyatlari yoritilib, xulosa va takliflar bayon etiladi.

Kalit so'zlar: Turizm, hudud, mintaqqa, turistik mintaqqa, konsepsiya, marketing konsepsiysi

Turizm bugungi kunning eng muhim ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy fenomenlaridan biriga aylandi. Ya'ni, u jahon iqtisodiyotidagi turizm eng serdaromad sohalardan biriga aylanib bormoqda. Iqtisodiyotning ushbu sektorida umumiy daromad hajmi trillionlab dollarni tashkil etmoqda va har yili butun dunyoda bir milliarddan ziyod kishi sayyohat qilmoqda. Shu bois, turizmning boshqa yo'nalishlarini ham rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda.

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash va aholi farovonligini oshirish sharoitida ham hududlarda turizmni kompleks rivojlantirish alohida o'rinn tutadi. Bu borada me'yoriy-huquqiy hujjalarning qabul qilinishidan asosiy maqsad - hududlarda turizmni kelajakda barqaror rivojlantirish va samarali turizm konsepsiyasini qo'llash asosida maqsadli dasturlarni qabul qilib, hududlarning rivojlanishiga bo'lган ta'sirini kuchaytirishdan iborat.

Respublikamizdagi barcha hudud yoki 7 ta mintaqani o'z ichiga birlashtiradi. Quyi Amudaryo mintaqasi Qoraqalpog'iston Respublikasi va Xorazm viloyatiga bo'linadi. Xorazm viloyati kichik mintaqqa sifatida turizmga ixtisoslashgan hudud hisoblanadi. Jumladan, O'zbekiston mintaqalaraning (Xorazm viloyati va Qoraqalpog'iston Respublikasining katta qismi) o'ziga xos ilmiy va mahalliy xususiyatlarga ega ekanligini hisobga olib, bu hududga turizmni samarali rivojlantirishdagi alohida turistik mintaqqa deb qarash to'g'ri bo'ladi.

Turistik mintaqqa o'zining turistik resurslariga ega bo'ladi. Ammo, hozirgi kungacha O'zbekistonning barcha hududlari bo'ylab turizm konsepsiysi ekologik turizm sohasida ishlab chiqilgan. Bu konsepsiya O'zbekiston tabiatidagi ekologik turizm resurslari salohiyati "O'zbekiston Respublikasida ekoturizmni rivojlantirish Kontseptsiyasi"da to'laligicha keltirilgan. Ushbu konsepsiyaning yo'nalishi ekoturizmning rivojlanishini yanada jadallashtirishdan iborat. Biroq, turizmda marketing konsepsiysi ham qo'llanilib, uni ishlab chiqish ichki va tashqi muhit strategik tahlilini amalga oshirish, marketing faoliyati va korxonaning maqsadlarini aniqlash, marketing strategiyasini aniqlash hamda rejalashtirilayotgan natijalarga erishish maqsadida marketing faoliyati elementlarini tanlash kabi bosqichlarni qamrab oladi. Marketing konsepsiysi aynan bir turistik korxona miqyosida qo'llanilib, rejalashtirilayotgan va amalga oshirilayotgan turistik firma faoliyatining strategik tahlili asosida ishlab chiqiladi. Chunki, marketing konsepsiysi boshqaruv falsafasi sifatida tovar ishlab chiqaruvchilarga iste'molchilarining ehtiyojlarini qondirish natijasida foyda olishlari uchun yordam beradi. Buning uchun doimiy ravishda tadbirkorlikni faollashtirish, bozor, iste'molchilarining maqsadli guruhlari hamda bosh strategik maqsadlarga e'tiborni jalb etish lozim.

Shuningdek, mamlakatda turizmni milliy iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, hududlarni jadal rivojlantirish, yangi ish o'rinalarini yaratish, aholining daromadlari va turmush darajasini oshirish, mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligini oshirishni ta'minlovchi strategik tarmoqlardan biri sifatida rivojlantirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. Bu borada xususiy sektorda rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, ko'rsatilayotgan xizmatlarning raqobatbardoshligini va sifatini oshirish, milliy turizm mahsulotini dunyo bozorida faol va kompleks ravishda targ'ib qilish maqsadida 2019-2025 yillarda O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini rivojlantirish konsepsiysi qabul qilindi. Ushbu konsepsiya respublikamiz va uning mintaqalari bo'ylab quyidagi vazifalarni bosqichma-bosqich amalga oshirish belgilangan:

- turizm faoliyati sohasidagi normativ-huquqiy bazani takomillashtirish, turizmni rivojlantirish uchun qulay sharoitlar yaratishga qaratilgan xalqaro me'yor va standartlarni implementatsiya qilish;

- turizm infratuzilmasini rivojlantirish hamda maqbul va qulay turizm muhitini yaratish;
- transport logistikasini rivojlantirish, ichki va tashqi yo'nalishlarni kengaytirish, transport xizmatlari sifatini oshirish;
- turizm bozorining turli segmentlariga yo'naltirilgan turizm mahsuloti va xizmatlarini diversifikasiya qilish;
- respublika ichida turizm xizmatlariga bo'lgan ehtiyojni qondirishga yo'naltirilgan turizm faoliyati subyektlarining faolligini rag'batlantirishni ta'minlovchi ichki turizmni rivojlantirish;
- O'zbekiston Respublikasi turizm mahsulotini xalqaro va ichki turizm bozorlarida targ'ib qilish, mamlakatning sayohat va dam olish uchun xavfsiz sifatidagi imidjini mustahkamlash;
- turizm tarmog'i uchun kadrlar tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini takomillashtirish.

Yuqorida keltirilgan turizm sohasida konsepsiyalarni samarali qo'llash va natijada kelajakda turizmn barqaror rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlarni ishlab chiqish davlat siyosatining ustuvor masalasiga aylandi. Shundan kelib chiqib, xulosa shuki, maqsadli dasturlarni amalga oshirishga qaratilgan va qabul qilingan chora-tadbirlarning natijasi va sifati bevosita samarali turizm konsepsiyasiga bog'liq bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. 2019-2025 yillarda O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini rivojlantirish konsepsiysi
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 4-maydagi PQ-2953 sonli Qarori.
3. Ro'zmetov B., Matyaqubov U., Xudoyberganov D. Xorazm viloyatida turizmni rivojlantirish istiqbollari. В сб: «Актуальные проблемы туризма -2009» Сборник научных трудов. Выпуск №1. -Т.: «ДП Патент -Пресс», 2009. - 138 s.

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 31-КЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

(9-қисм)

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусаҳҳиҳ: Файзиев Фарруҳ Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 31.08.2021

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000